

HÖSTRAPS

Satsa på höstrapsens slutspurt

- Välj lämplig strategi för svampbekämpning
- Tröska inte för tidigt
- 4 av 10 svampbekämpningar är lönsamma
- Använd sidokniv och förlängt skärbord

Det är på hösten som förutsättningarna för en hög höstrapskörd grundläggs.

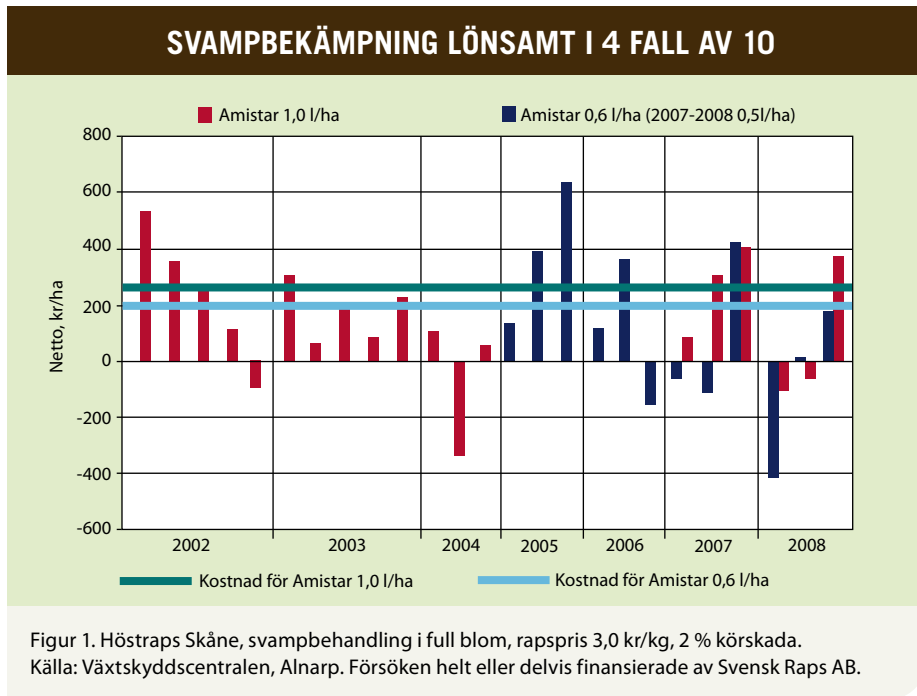
Men det innebär definitivt inte att man därmed kan slå sig till ro när våren och sommaren kommer. Nu gäller det att förvalta ett bra bestånd och se till att man går i mål med en hög avkastning!

Svampbekämpning är ett återkommande diskussionsämne när rapsen börjar blomma. Det är inte varje år vi har svampangrepp som motiverar en bekämpning. I fjol var höstrapsbestånden ovanligt friska, framförallt i Skåne. Det är antagligen en av förklaringarna till den mycket höga skörden i Skåne 2008.

Ett friskt bestånd är alltså en av grundpelarna för en hög skörd, och svampbekämpning är ett viktigt medel för att säkra en hög skörd. Fast höstraps är inte som höstvetete där en svampbekämpning i axgång nästan alltid lönar sig.

LÖNSAMT I 4 FALL AV 10

Under perioden 2002 till 2008 genomfördes 25 försök med svampbekämpning i höstraps i Skåne där Svensk Raps AB finansierade hela eller delar av försöken. I samtliga försök har Amistar varit med, antingen i full dos 1,0 l/ha, eller 0,6 l/ha. Med ett rapspris på 3 kr/kg och avdrag av kostnader för preparat och körskada (2 %), har

bekämpning lönat sig i fyra fall av tio (figur 1). Men bekämpningsbehovet är mycket svårt att bedöma. Välj därför någon av tre föreslagna strategier som passar just dig: 1) På förhand planerad bekämpning, 2) behovsanpassning eller 3) ingen bekämpning (se baksidan).

Bomullsmögel och svartfläcksjuka är de allvarigaste svampsjukdomarna. Svartfläcksjuka gynnas av fuktigt och varmt väder från blomning och

framåt. Svampbekämpningen ska läggas så sent som möjligt, gärna i slutet av blomningen om man inriktar sig på denna svamp.

Bomullsmögel kan bekämpas med två preparat. Amistar i dosen 0,6 till 1,0 l/ha och Sportak i dosen 1,0-1,5 l/ha. Sportak är faktiskt registrerat för behandling "före full blom". Men bäst effekt mot bomullsmögel erhålls vid behandling i full blom.

TRÖSKA INTE FÖR TIDIGT

När vi klarat hela odlingssäsongen gäller det att inte snubbla på mållinjen då det gäller tröskningen. I Skåne strängläggs fortfarande en del höstraps, mest som en försäkring mot drösning orsakad av kraftig vind. Men dagens höstraps-sorter är faktiskt ganska dröfsta.

Att stränglägga rapsen ger förvisso en jämnare mognad. Men man tappar i skörd dels av att det blir två "hanteringar" av rapsen men framförallt av att man avbryter inlagringen minst en vecka tidigare än vad fallet är med direkttröskning.

Det gäller också att vänta in sin egen sort då det gäller tröskningen. Enligt sortsammansättning som finns att hämta på www.svenskraps.se skiljer det 4 dagar mellan de tidigaste sorterna som Catalina och Excalibur till sena sorter som Oase och Vision. I praktiken kan det faktiskt innebära en skillnad på en vecka då vi kommer ut i fält. Det gäller alltså att ha is i magen och inte ge sig ut och tröska bara för att grannen gör det, han kanske har en helt annan sort.

För tidig tröskning ger också större rensförlost eftersom man har omoget material som är mer svårrensat i tröskverket. En tysk undersökning i sorten Oase visade att fem dagars senare skörd gav 100 kilo mera frö, det är minst 300 kr/ha med dagens priser.

TID FÖR TRÖSKNING

Vid tiden för skörd kan rapsplantan beskrivas på följande sätt:

Översta tredjedelen ser ut att vara rejält mogen och de allra översta skidorna där fröna ofta är ganska små riskerar att spricka upp eller blåsa ur vid stark vind. Fältet syns vitt i topparna. I den nedersta tredjedelen finns fortfarande en och annan grön skida.

Nu ska naturligtvis inte tröskspillet vid sen

TRE STRATEGIER FÖR SVAMPBEKÄMPNING I BLOMMANDE HÖSTRAPS

Det är tyvärr svårt att förutsäga behovet av svampbekämpning i höstraps. Kom ihåg att ett kraftigt angrepp av bomullsmögel kan ge upp till 1000 kilo per hektar i skördesänkning, men det är ovanligt. Här följer tre strategier för svampbekämpning i blommande höstraps.

1. PLANERAD BEKÄMPNING – VID HÖG SKÖRDEPOTENTIAL

Man har ett välutvecklat rapsbestånd med förutsättningar för hög skörd. Man gör en svampbehandling som en försäkringsåtgärd för att nå den höga skördepotentialen.

2. BEHOVSANPASSAD BEKÄMPNING

Man försöker efter bästa förmåga bedöma risken för angrepp, bl.a. utifrån riskfaktorerna nämnda i detta brev samt inte minst växtskyddscentralens bedömningar om risken för angrepp (www.sjv.se/vsc).

3. INGEN BEKÄMPNING

Man bestämmer sig för att inte bekämpa och får då i princip rätt i sex fall av tio och accepterar att man enstaka år kan få ganska kraftiga angrepp med betydande skördesänkningar som följd.

BEHOVSANPASSAD BEKÄMPNING AV BOMULLSMÖGEL – ta hänsyn till:

- **VÄDRET FRAM TILL BLOMNING** Om det är varmt och fuktigt väder är det mycket gynnsamt för vilkropparna att gro och risken för angrepp ökar kraftigt.

- **UNDER BLOMNINGEN** Regn under blomningen gynnar spridningen av svampen.

- **FÖRRA OLJEVÄXTGRÖDAN PÅ FÄLTET** Hur var det vid förra oljeväxtgrödan på

fältet? Om det förekom bomullsmögelangrepp, är huvudregeln att bekämpa denna gång. Det finns nämligen stora mängder vilkroppar kvar i fältet som kan ge upphov till nya infektioner.

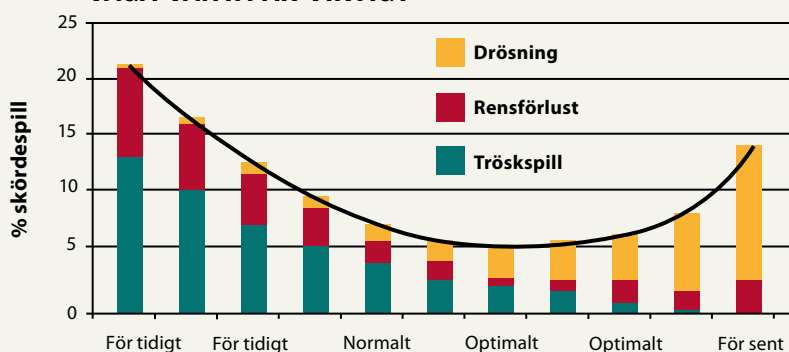
- **BESTÅNDSTÄTHET** Ju tätare bestånd desto större risk för angrepp (täta bestånd är ofta fuktiga). Insådd av vallfrö motiverar oftast bomullsmögelbekämpning.

tröskning underskattas. Men allmänt är det nog så att vi har större förluster p.g.a. att man är ute för tidigt än för sent vilket också framgår av figuren från den tyska undersökningen (figur 2). Sidokniv och förlängt skärbord är två mycket viktiga instrument för att minska trösk-

spillet. Detta kan tillsammans minska spillet med minst 100 kg/ha enligt en undersökning genomförd av JTI. Ett projekt inom Svensk Raps projekt 20/20.

Bilder och mer information om skadegörarna hittar du på www.svenskraps.se

VÅGA VÄNTA ÄR VIKTIGT

Figur 2. Spillet vid skärbordet är stort om rapsen tröskas för tidigt. Och om rapsen får stå kvar för länge ökar drösningen. Men någon gång på mitten blir nettot bäst och förlusterna som lägst.